

24.6.2019

KÖZLEMÉNY A KÉPVISELŐK RÉSZÉRE

Tárgy: Anna Certikova szlovák állampolgár által benyújtott 0513/2013. számú petíció egy életbiztosítási magántársaság által alkalmazott tisztességtelen üzleti gyakorlatról Szlovákiában

1. A petíció összefoglalása

A petíció benyújtója a RAPID életbiztosító ügyfelekkel kötött szerződéseiben alkalmazott tisztességtelen üzleti szabályokra hívja fel a figyelmet. Állítása szerint a cég általános szerződési feltételei között szerepel egy rendelkezés egy, a társaság által önkényesen kiválasztott döntőbírósról. A szerződéseket úgy fogalmazták meg, hogy azok félrevezetőek a lakosság és a lehetséges ügyfelek számára. Most, egyes érvényes szerződések megkötése után több évvel, a társaság több száz ügyfél esetében kívánja érvényesíteni azt a jogát, hogy – indokolatlan díj formájában – újabb összeget szedjen be tőlük. A társaság szabályainak értelmében követendő eljárás a petíció állítása szerint irracionális. A petíció benyújtója arra kéri az Európai Parlamentet, hogy védje meg a fogyasztói jogokat.

2. Elfogadhatóság

Elfogadhatónak nyilvánítva: 2013. november 19. Tájékoztatás kérése a Bizottságtól (az eljárási szabályzat 216. cikkének (6) bekezdése szerint) megtörtént.

3. A Bizottságtól kapott válasz: 2014. május 27.

A petíció benyújtói azt állítják, hogy a RAPID Life biztosítótársaság tisztességtelen – a petícióban részletesebben meg nem határozott – szerződéses feltételeket alkalmaz, a fogyasztóktól kétes biztosítási díjakat követel, és követeléseit egy, a társaság által önkényesen választott döntőbíró révén kívánja érvényesíteni, a szerződésben foglalt döntőbíráskodási záradék alapján. Állításuk szerint a fogyasztókkal szemben már több száz döntőbírói ítélet

született, és a petíció benyújtói attól tartanak, hogy a Rapid Life újabb döntőbírósi eljárásokat kezdeményez majd. A petíció szerint a döntőbírósi eljárások költségei több száz eurót tesznek ki, a döntőbírósi eljárások pedig kétes összetételűek és elfogultak. A legtöbb fogyasztó nem támadja meg e döntőbírósi ítéleteket, elsősorban mivel nincs pénzüik arra, hogy ügyvédet fogadjanak. A petíció benyújtói azon aggodalmuknak adnak hangot, hogy e döntőbírósi ítéletek könnyedén tisztességtelen bevételek forrásává válhatnak, és hogy a fogyasztókban rémületet kelt a Rapid Life-hoz hasonló társaságok „maffiaszerű magatartása”.

Szlovákiában általános probléma a fogyasztók tisztességtelen szerződéses feltételekkel szembeni védelmének kérdése, és különösen a kereskedők azon gyakorlata, hogy a szerződéses feltételek révén olyan döntőbírósi eljárásokat írnak elő, amelyek nem tartják tiszteletben a fogyasztói jogot. A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv¹ 6. cikkének (1) bekezdése és a vonatkozó szlovákiai rendelkezések értelmében a tisztességtelen szerződéses feltételek a fogyasztókra vonatkozóan nem kötelező erejűek. A Bizottság ugyanakkor aggódalmának ad hangot amiatt, hogy Szlovákiában a kereskedők könnyedén megkerülhetik e védelmet, ha olyan döntőbírósi eljárásokhoz folyamodnak, amelyek nem tartják tiszteletben a fogyasztói jogot, illetve hogy e döntőbírósi ítéleteket nem ellenőrzik hatékonyan azok a rendes bíróságok, amelyek révén később e döntőbírósi ítéleteket végrehajtják. A Bizottság ezért előbb egy EU Pilot eljárás keretében, majd kötelezettségszegési eljárás formájában vizsgálatot indított e tárgyban. A Bizottság felszólító levelében megemlítette azt is, hogy annak ellenére, hogy a Rapid Life biztosítótársaság ellen 2009 áprilisa óta bírósági ügy van folyamatban, a biztosítótársaság egy döntőbíróstól továbbra is ítéleteket kap.

A tisztességtelen szerződéses feltételekkel, köztük a döntőbíráskodási záradékokkal, valamint a fogyasztói jogot tiszteletben nem tartó döntőbírósi ítéletekkel szembeni védelem az Európai Bíróság több határozatának tárgyát képezte, ilyen volt különösen a C-76/10. sz. szlovákiai Pohotovost'-ügy. Ebben az ügyben az Európai Bíróság többek között kimondta, hogy a szlovákiai bíróságok a valamely fogyasztóval szembeni döntőbírósi ítélet végrehajtásának engedélyezése előtt kötelesek hivatalból értékelni, hogy a döntőbírósi ítélet tisztességtelen szerződéses feltételeken – például tisztességtelen döntőbíráskodási záradékon – alapul-e.

A Bizottság a kötelezettségszegési eljárás keretében, amellet, hogy biztosítékokat kért arra nézve, hogy a szlovákiai bíróságok alkalmazzák az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatát, arra is felkérte a szlovákiai hatóságokat, hogy hajtsanak végre olyan strukturális reformokat, amelyek megakadályozzák, hogy a kereskedők a döntőbíráskodást a fogyasztói jog megkerülésének módjaként alkalmazhassák.

E kötelezettségszegési eljárások során a szlovákiai hatóságok kötelezettséget vállaltak a vonatkozó nemzeti szabályozás módosítására a Bizottság által felvetett problémák kezelése érdekében, többek között azáltal, hogy módosítják a fogyasztói ügyekben alkalmazott döntőbíráskodásra vonatkozó nemzeti szabályokat. Az Európai Bíróság C-76/10. sz. ügyben alkalmazott ítélkezési gyakorlata alapján a szlovákiai bíróságok jelenleg a döntőbírósi ítéletek végrehajtásának engedélyezése előtt hivatalból ellenőrzik, hogy a döntőbírósi ítéletek tisztességtelen szerződéses feltételeken, például tisztességtelen döntőbíráskodási

¹ HL L 95., 1993.4.21., 29. o.

záradékokon alapulnak-e.

A Bizottság 2014 februárjában újabb levelet kapott a szlovákiai hatóságoktól. A Bizottság szervezeti egységei jelenleg vizsgálják ezeket az új információkat, és folytatják a párbeszédet a szlovák hatóságokkal, hogy a részleteket szükség esetén tovább pontosítsák.

Következtetés

A szlovák nemzeti jogrendbe is átültetett 93/13/EGK irányelv értelmében a tisztességtelen szerződéses feltételek – többek között a tisztességtelen döntőbíráskodási záradékok – nem kötelező erejűek a fogyasztókra nézve. Az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében a fogyasztók jogosultak a szlovákiai bíróságok általi védelemre, amennyiben a kereskedők olyan döntőbíráskodási ítéleteket próbálnak végrehajtatni, amelyek tisztességtelen szerződéses feltételeken, például tisztességtelen döntőbíráskodási záradékokon alapulnak. Ennek értelmében a kereskedőknek nem lehet módjuk arra, hogy a fogyasztókkal szemben ilyen döntőbíráskodási ítéleteket végrehajtsanak.

Amennyiben a fogyasztóknak a fogyasztói szerződésben foglalt szerződéses záradékokkal kapcsolatban kétségeik merülnek fel, a nemzeti fogyasztóvédelmi szervezethez fordulhatnak tanácsért.

A Bizottság e kérdésben kötelezettségszegési eljárást indított Szlovákiával szemben, és az ügyet továbbra is szoros figyelemmel kíséri majd.

4. A Bizottságtól kapott válasz (REV.): 2015. június 30.

A petíció benyújtói azt állítják, hogy a Rapid Life biztosítótársaság tisztességtelen szerződéses feltételeket alkalmaz, a fogyasztóktól kétes biztosítási díjakat követel, és követeléseit egy, a társaság által önkényesen választott döntőbíráskodás révén kívánja érvényesíteni, a szerződésben foglalt záradék alapján. Állításuk szerint a fogyasztókkal szemben már több száz döntőbíráskodási ítélet született, és a petíció benyújtói attól tartanak, hogy a Rapid Life újabb döntőbíráskodási eljárásokat kezdeményez majd. A petíció szerint a döntőbíráskodási eljárások költségei több száz eurót tesznek ki, a döntőbíráskodások pedig elfogultak. A legtöbb fogyasztó nem támadja meg e döntőbíráskodási ítéleteket, elsősorban mivel nincs pénzük arra, hogy ügyvédet fogadjanak. A petíció benyújtói azon aggodalmuknak adnak hangot, hogy e döntőbíráskodási ítéletek könnyedén tisztességtelen bevételek forrásává válhatnak, és hogy a fogyasztókban rémületet kelt a Rapid Life-hoz hasonló társaságok „maffiaszerű magatartása”.

A Bizottság korábbi észrevételeiben kifejtette, hogy a tisztességtelen szerződéses feltételek és döntőbíráskodási eljárások kérdése a 2012/4165. sz. kötelezettségszegési eljárás tárgyát képezi. Ezzel az ügygel kapcsolatban a szlovákiai bíróságok arról tájékoztatták a Bizottságot, hogy az Európai Bíróság C-76/10. sz. ügyben alkalmazott ítélkezési gyakorlata alapján jelenleg a döntőbíráskodási ítéletek végrehajtásának engedélyezése előtt hivatalból ellenőrzik, hogy a döntőbíráskodási ítéletek tisztességtelen szerződéses feltételeken, például tisztességtelen döntőbíráskodási záradékokon alapulnak-e. Kötelezettséget vállaltak továbbá a fogyasztói ügyekben alkalmazott döntőbíráskodásra vonatkozó nemzeti szabályok módosítására.

A Bizottság 2014 februárjában, májusában és decemberében további válaszokat kapott a szlovák hatóságoktól, amelyekben többek között a jogszabály-módosításokról küldtek értesítést. A jelzett módosítások javítják a fogyasztók védelmét többek között a tisztességtelen szerződéses feltételekkel szemben, és jelentős eljárási garanciákat biztosítanak számukra a döntőbírói eljárások során.

A fogyasztóvédelmi döntőbíráskodásról szóló új, 2014. október 21-i 335/2014. törvény, amelyről 2014 decemberében küldték meg az értesítést, többek között szigorúbb alaki feltételeket szab a fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos döntőbíráskodási megállapodásokra vonatkozóan, a döntőbíráskodásra vonatkozó külön írásbeli megállapodást ír elő, megtiltja egy konkrét személy döntőbíróként való kijelölését, illetve garantálja, hogy a fogyasztó mindenkor bíróság elé utalhatja az ügyet. Szigorúbb szabályok vonatkoznak a döntőbírák személyére és a döntőbírók engedélyezésére is. A döntőbírók ezentúl kötelesek hivatalból megvizsgálni, hogy a követelések alapját tisztességtelen szerződéses feltételek képezik-e, vagy más módon sértik-e a fogyasztói jogot. A döntőbírói eljárások költségei ezentúl nem lehetnek ésszerűtlenek. Az új szabályok értelmében a fogyasztók értesítést kapnak a megsemmisítésre irányuló kereset lehetőségéről is, amelyet a döntőbírói ítélet kézhezvételétől számított három hónapon belül lehet benyújtani. Ezenfelül különleges garanciák érvényesek a döntőbírói ítélet bíróság általi – akár a végrehajtási szakaszban történő – felülvizsgálatára is. A valamely fogyasztóval szembeni döntőbírói ítélet végrehajtásának engedélyezése előtt a bíróságoknak meg kell vizsgálniuk többek között a végrehajtási kérelem és a fogyasztóvédelmi döntőbíráskodási megállapodás jogszerűségét, valamint a döntőbíró és a döntőbírói eljárás jogállását. A fogyasztók a döntőbírói ítélet felülvizsgálatát a végrehajtási szakaszban is kérhetik.

Következtetés

Noha a végleges értékelés még zajlik, úgy tűnik, hogy a szlovák jogalkotó olyan intézkedéseket hozott, amelyek jelentősen bővítik a fogyasztókra vonatkozó garanciákat az ellenük a kereskedők által indított döntőbírói eljárások tekintetében, és amelyek legalábbis csökkentik a döntőbíráskodás – a petícióban ismertetett – visszaélésvesztés kockázatát.

5. A Bizottságtól kapott válasz (REV. II.): 2015. december 18.

A Bizottság az e petícióra vonatkozó korábbi észrevételeiben tájékoztatta az Európai Parlamentet a fogyasztói ügyekkel kapcsolatos döntőbíráskodásra irányadó szlovák szabályozás módosításairól és a szlovák bíróságoknak a tisztességtelen szerződéses feltételeken alapuló döntőbírói ítéletek végrehajtását érintő gyakorlatának változásairól. A Bizottság jelenleg további információkat és pontosítást kér a szlovák hatóságoktól, különösen a közelmúltbeli jogszabályi változások egyes szempontjaival és a szlovák bíróságok jelenlegi gyakorlatával kapcsolatban, többek között a döntőbírói ítéletek végrehajtásával összefüggésben általuk elvégzett ellenőrzések tekintetében.

Amint a Bizottság megkapja a szlovák hatóságoktól ezt a kiegészítő információt, véglegesíti az általa készített értékelést.

6. A Bizottságtól kapott válasz (REV. III.): 2017. október 31.

A Bizottság már tájékoztatta az Európai Parlamentet arról, hogy a fogyasztóvédelmi döntőbíráskodásról szóló új, 2014. október 21-i 335/2014. törvény, amely 2015. január 1-jén hatályba lépett, többek között szigorúbb alaki feltételeket szab a fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos döntőbíráskodási megállapodásokra vonatkozóan, a döntőbíráskodásra vonatkozó külön írásbeli megállapodást ír elő, megtiltja egy konkrét személy döntőbíróként való kijelölését, illetve garantálja, hogy a fogyasztó mindenkor bíróság elé utalhatja az ügyet. Szigorúbb szabályok vonatkoznak a döntőbírák személyére és a döntőbírók engedélyezésére is. A döntőbírók ezentúl kötelesek hivatalból megvizsgálni, hogy a követelések alapját tisztességtelen szerződéses feltételek képezik-e, vagy más módon sértik-e a fogyasztói jogot. A döntőbírási eljárások költségei ezentúl nem lehetnek észszerűtlenek. Az új szabályok értelmében a fogyasztók értesítést kapnak a megsemmisítésre irányuló kereset lehetőségéről is, amelyet a döntőbírási ítélet kézhezvételétől számított három hónapon belül lehet benyújtani. Ezenfelül különleges garanciák érvényesek a döntőbírási ítélet bíróság általi – akár a végrehajtási szakaszban történő – felülvizsgálatára is. A valamely fogyasztóval szembeni döntőbírási ítélet végrehajtásának engedélyezése előtt a bíróságoknak meg kell vizsgálniuk többek között a végrehajtási kérelem és a fogyasztóvédelmi döntőbíráskodási megállapodás jogszerűségét, valamint a döntőbíró és a döntőbíró jogállását. A fogyasztók a döntőbírási ítélet felülvizsgálatát a végrehajtási szakaszban is kérhetik.

A Bizottság által a szlovák hatóságoktól kapott kiegészítő információ alapján a korábbi jogszabály alapján hozott döntőbírási ítéletek végrehajtása csak 2015. március 31-ig kezdeményezhető, azaz az ilyen döntőbírási ítéletek 2015. április 1. óta nem hajthatók végre. Ami a 2015. március 31-ig fennálló helyzetet illeti, a szlovák hatóságok megerősítették, hogy a közrendbe vagy közérdeksébe ütköző döntőbírási ítéletek nem hajthatók végre, és hogy a végrehajtási végzés kiállítására előtt a végrehajtó bíróságok vizsgálták a választottbírási kikötéseket és adott esetben a többi szerződéses feltétel tisztességtelen voltát, valamint rendelkezésre bocsátottak egy listát azon ítéletekről, amelyek esetében szlovák bíróságok ezen indokkal utasították el a döntőbírási ítéletek végrehajtását.

A Bizottság jelenleg értékeli a szlovák hatóságokról kapott további jogi és ténybeli információkat, amelyek alapján értékelését lezárhatja és szükség esetén döntést hozhat.

7. A Bizottságtól kapott válasz (REV. IV.): 2018. július 30.

A Bizottság már tájékoztatta az Európai Parlamentet arról, hogy a fogyasztóvédelmi döntőbíráskodásról szóló új, 2014. október 21-i 335/2014. törvény, amely 2015. január 1-jén hatályba lépett, többek között szigorúbb alaki feltételeket szab a fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos döntőbíráskodási megállapodásokra vonatkozóan, a döntőbíráskodásra vonatkozó külön írásbeli megállapodást ír elő, megtiltja egy konkrét személy döntőbíróként való kijelölését, illetve garantálja, hogy a fogyasztó mindenkor bíróság elé utalhatja az ügyet. Szigorúbb szabályok vonatkoznak a döntőbírák személyére és a döntőbírók engedélyezésére is. A döntőbírók ezentúl kötelesek hivatalból megvizsgálni, hogy a követelések alapját tisztességtelen szerződéses feltételek képezik-e, vagy más módon sértik-e a fogyasztói jogot. A döntőbírási eljárások költségei ezentúl nem lehetnek észszerűtlenek. Az új szabályok értelmében a fogyasztók értesítést kapnak a megsemmisítésre irányuló kereset lehetőségéről is, amelyet a döntőbírási ítélet kézhezvételétől számított három hónapon belül lehet benyújtani. Ezenfelül különleges garanciák érvényesek a döntőbírási

ítélet bíróság általi – akár a végrehajtási szakaszban történő – felülvizsgálatára is. A valamely fogyasztóval szembeni döntőbírói ítélet végrehajtásának engedélyezése előtt a bíróságoknak meg kell vizsgálniuk többek között a végrehajtási kérelem és a fogyasztóvédelmi döntőbíráskodási megállapodás jogszerűségét, valamint a döntőbíró és a döntőbíró jogállását. A fogyasztók a döntőbírói ítélet felülvizsgálatát a végrehajtási szakaszban is kérhetik.

A Bizottság által a szlovák hatóságoktól kapott kiegészítő információ alapján a korábbi jogszabály alapján hozott döntőbírói ítéletek végrehajtása csak 2015. március 31-ig kezdeményezhető, azaz az ilyen döntőbírói ítéletek 2015. április 1. óta nem hajthatók végre. Ami a 2015. március 31. előtt fennálló helyzetet illeti, a szlovák hatóságok megerősítették, hogy a közrendbe vagy közérkölcsebe ütköző döntőbírói ítéletek nem hajthatók végre, és hogy a végrehajtási végzés kiállítására előtt a végrehajtó bíróságok vizsgálták a választottbírói kikötéseket és adott esetben a többi szerződéses feltétel tisztességtelen voltát, valamint rendelkezésre bocsátottak egy listát azon ítéletekről, amelyek esetében szlovák bíróságok ezen indokkal utasították el a döntőbírói ítéletek végrehajtását.

Következtetés

A Bizottság jelenleg értékeli a szlovák hatóságokról kapott további jogi és ténybeli információkat, amelyek alapján értékelését lezárhatja és szükség esetén döntést hozhat.

8. A Bizottságtól kapott válasz (REV. V.): 2019. június 24.

A Bizottság, azon korábbi közleményeit követően, amelyben tájékoztatta a Parlamentet a Szlovákia által a választottbírói eljárással kapcsolatban végrehajtott jogszabály-módosításokról, tájékoztatni kívánja a Parlamentet arról, hogy a végleges értékelést követően 2019. márciusban lezárta a Szlovákiával szembeni kötelezettségszegési eljárást.